

Сучасна полікультурна освіта, як локально, так і глобально, опинилася в ситуації потреби здійснення значних переоцінок. Останні повинні стосуватися визначення процесів виховання й освіти, а також формування особами, закоріненими у власній культурі та культурі «інших», активного способу відчуття світу, так, щоб можливе було загальне існування на площині, яка визначається безліччю значень, зберігаючи при цьому почуття власної окремішності. Успіх цих перетворень залежить у значній мірі від звернення уваги на важливість багатоконфесійної й багатокультурної освіти осіб, відповідальних за освіту, яким на рівні освітньої практики слід цілеспрямовано організувати ситуації, що ведуть до формування позиції, сприятливої для міжкультурного і міжрелігійного співіснування, взаєморозуміння та співробітництва [21]. Історія багатокультурного Гданська може бути зразком.

1. *Bartnik Cz.* Teologia narodu / Cz. Bartnik. – Częstochowa: Tygodnik Katolicki «Niedziela», 1999. – 533 s. 2. *Barycz H.* Barok / H. Barycz // Historia nauki polskiej. – T. 2. – Wrocław: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1970. – 476 s. 3. *Le Corbusier E. J.* Maniere de penser l'urbanisme / Le Corbusier E. J. – Geneve: Munchen, 1946. – 425 s. 4. *Cygan J.* Zum Übertritt des kalviner Paters Bartholomäus Nigrin zur katholischen Kirche (1636–1643). Ein Beitrag zur Geschichte des Ökumenismus in Polen / J. Cygan // «Collectanea Franciscana». – T. 39. – 1969. – 168 s. 5. *Heidegger M.* Budować mieszkać myśleć. Eseje wybrane / przeł. J. Tischner / M. Heidegger. – Warszawa: Czytelnik, 1977. – 347 s. 6. *Heidegger M.* Odczyty i rozprawy / przeł. J. Mizera / M. Heidegger. – Kraków: Baran i Suszczyński, 2002. – 255 s. 7. *Keckermann B.* Systema ethicae tribus libris adomatum et publicis praelectionibus traditum in Gymnasio Dantiscano. Hanoviae 1607 / B. Keckermann. – 471 s. 8. *Kotarski E.* Rektorzy i profesorowie Gimnazjum Gdańskiego w XVII wieku / E. Kotarski // «Kwartalnik Historii Nauki i Techniki». – Nr 3. – 1993. – S. 4–26. 9. *Krzyżanowski L.* Niderlandyzm w Gdańsku / L. Krzyżanowski // Sztuka pobraża Bałtyku. – Warszawa: Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, 1978. – S. 72–97. 10. *Kostro C.* Sakrament miasta w myśli Cz. Bartnika / C. Kostro // Historia i logos. – Lublin: Wydawnictwo Płockie, 1991. – S. 232–237. 11. *Kubik K., Mokrzejcki L.* Trzy

wieki nauki gdańskiej / K. Kubik, L. Mokrzejcki. – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1976. – 180 s. 12. *Labuda G.* Gdańsk jako ośrodek kultury w przeszłości / G. Labuda // «Rocznik Gdański». – T. 29/30. – 1970. – S. 63–79. 13. *Labuda G.* Historia Pomorza / red. G. Labuda – T. II. – Cz. 2. – Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1984. – 505 s. 14. *Mokrzejcki L.* Wokół staropolskiej nauki i oświaty / L. Mokrzejcki. – Gdańsk: Wydawnictwo Gdańskie, 2001. – 486 s. 15. *Nadolski B.* Ze studiów nad życiem literackim i kulturą umysłową na Pomorzu w XVI i XVII wieku / B. Nadolski. – Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1969. – 239 s. 16. *Nikitorowicz J.* Edukacja międzykulturowa / J. iktorowicz. – Białystok: Trans Humana, 1995. – 462 s. 17. *Nowak Z., Pelczar M., Majkowska D.* Książka polska w dawnym Gdańsku / Z. Nowak. – Gdańsk: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, 1974. – 102 s. 18. *Nowak Z.* Szkot Andrzej Aidius – profesor filozofii w Gimnazjum Akademickim w Gdańsku w XVII wieku / Z. Nowak. // Szlakami przeszłości i czasów współczesnych / red. K. Puchowski, J. Żerko. – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 1996. – S. 196–203. 19. *Nowak Z.* W poszukiwaniu początków druczarni gdańskiej / Z. Nowak. – Gdańsk: Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 1998. – 24 s. 20. *Obracht-Prondziński C.* Wielokulturowość Pomorza / C. Obracht-Prondziński // «Pomorze Gdańskie». – Nr 20. – 1997. – S. 11–24. 21. *Patalon M.* Pedagogika ekumenizmu / M. Patalon. – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2007. – 243 s. 22. *Pawlak M.* Studia uniwersyteckie młodzieży z Prus Królewskich w XVI – XVIII w. / M. Pawlak. – Toruń: UMK, 1988. – 218 s. 23. *Pelczar M.* Nauka i kultura Gdańska / M. Pelczar. // Gdańsk, jego dzieje i kultura. – Warszawa: Arkady, 1969. – 646 s. 24. *Pelczar M.* Wkład Gdańska w kulturę i naukę polską / M. Pelczar // X wieków Gdańska. – Warszawa-Gdańsk: Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu, 1962. – 125 s. 25. *Picht G.* Odwaga utopii / G. Picht. – Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1981. – 345 s. 26. *Pizański P.* 100 gdańszczan znanych i godnych poznania / P. Pizański – Pelplin: Arenga, 1997. – 179 s. 27. *Puchowski K.* Jezuickie kolegia szlacheckie Rzeczypospolitej Obojga Narodów / K. Puchowski. – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2007. – 636 s. 28. *Rybacka E.* Modernizowanie miasta. Zarys problematyki urbanistycznej w nowoczesnej literaturze polskiej / E. Rybacka. – Kraków: Universitas, 2003. – 342 s. 29. *Salmonowicz S.* Toruń w czasach baroku i oświecenia / S. Salmonowicz. – Warszawa-Poznań – Toruń: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1982. – 161 s. 30. *Seidler-Janiszewska A.* Pisanie miasta, czytanie miasta / red. A. Seidler-Janiszewska / A. Seidler-Janiszewska. – Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora, 1997. – 252 s. 31. *Załęski S.* Jezuici w Polsce / S. Załęski. – T. 1–5. – Lwów; Kraków: Drukarnia Ludowa. – 1900–1906. – 572 s.

Ірина Василик

Західноукраїнська й польська правнича преса в суспільних процесах Галичини (кін. XIX ст. – 1939 р.)

Проаналізовано особливості становлення професійної правничої преси та періодики зазначеного періоду. Показано їхню роль у суспільно-політичних процесах, досвід формування і консолідації юридичного середовища в цілому та адвокатської спільноти зокрема.

Peculiarities of establishment of legal periodical press of the mentioned time are analyzed. Their roles in public and political processes as well as the experience of formation and consolidation of legal environment in the whole and advocacy community in particular are shown.

Юридична преса і періодика завжди відігравала важливу роль не тільки в інформуванні представників певної професії, а неодноразово була їхньою трибуною для відстоювання своїх професійних прав, інтересів суспільства в цілому і нації зокрема. Правники, особливо адвокати, були найактивнішими зачинателями як різноманітних суто професійних, так і суспільно-політичних, культурно-освітніх ініціатив, реформ, про які активно і відкрито полемізували на шпальтах власних часописів. Тому неодноразово правничі часописи виконували освітні та інформативні функції й відігравали роль об'єднувачів юридичного, в першу чергу адвокатського, середовища.

Метою статті є показати роль і значення польської та української правничої періодики і преси у суспільно-політичних процесах зазначеного періоду та формуванні професійних правничих часописів. Завданнями є проаналізувати діяльність найдавніших професійних юридичних періодичних видань, які виходили на цих територіях; показати їхню

роль у формуванні і становленні професійної правничої періодики і преси.

Джерельну базу склали матеріали Центрального державного історичного архіву України у місті Львові, Державного архіву Львівської області, спогади відомих адвокатів кінця XIX початку XX ст. – Костя Левицького, Лева Ганкевича, юридична польська і українська преса та періодика – журнали «Голос адвокатів», «Палестра», «Життя і Право», «Ювілейний альманах Союзу українських Адвокатів у Львові»; праці сучасних польських й українських істориків та юристів – Адама Редзика, Тараса Андруссяка, Михайла Петріва тощо.

Становлення фахової правничої преси бере початок ще від «австрійських часів», коли і польські і сучасні західноукраїнські землі входили до Австро-Угорської імперії. Одним із найстаріших періодичних правничих видань була центральна «Загальна Австрійська Судова Газета», яка виходила друком з 1850 р. до кінця 1931 р. Трьома роками пізніше, у 1934 р. подібне видання було започатковане в Німеччині –

«Berliner Gerichtszeitung», вона виходила недовго, оскільки у 1859 р. почала виходити «Preussische Gerichtszeitung», а від 1861 р., у зв'язку з об'єднаними процесами, вона була перейменована на «Deutsche Gerichtszeitung» і стала органом німецьких правників [11, с. 36].

Як зазначає польський історик і адвокат Адам Редзін, найбільш авторитетними, пошанованими і читабельними були три правничі часописи: «Варшавська Судова Газета», львівський «Огляд права і адміністрації» і, дещо в меншій мірі, краківський «Часопис правничий і економічний», який найбільше критикували за відрив від практики і концентрацію уваги на теорії. Ці журнали були започатковані ще за австрійської влади і виходили майже до початку Другої світової війни. Всіма ними керували відомі правники, такі, як адвокат Генрик Коніц, професор, доктор Францішек Феріч та професор, доктор Ернест Тілл. У міжвоєнний період також існувало ще кілька менших за значенням наукових правничих часописів. Найсильнішим правничим осередком до початку 1918 р. був безперечно Львів. Тут було найбільше адвокатів, правників, суддів, юридичних консультантів, нотаріусів, прокурорів тощо. Тому не дивує той факт, що польські юридичні часописи довгий час мали вплив на всю Східну і Західну Галичину [13, с. 55].

Після «Загальної Австрійської газети» став очевидним брак повноцінного правничого часопису, і кількома молодими засновниками, які отримали ступінь доктора наук в Німеччині, за прикладом німецької судової газети, було започатковано видання «Варшавської Судової Газети». Цікаво, що подібного змісту і форми виходив деякий час друкований орган і у Санкт-Петербурзі, який започаткував на початку серпня 1872 р., співредактор «Судового огляду», помічник головного прокуратора ІХ Департаменту Сенату (найвищої тогочасної судової інстанції) – Вінцентій Прокопович. Саме він був першим редактором «Варшавської Судової Газети», пізніше її редакторами були: захисник при Сенаті (тоді це був найвищий щабель адвокатської кар'єри) Фелікс Флам, у 1889 р. правник, публіцист і суспільний діяч Станіслав Либіцький, а від 1896 р. до 1934 р. – адвокат Генрик Коніц. Редакція від початку до 1889 р. була поділена на 2 відділи: цивільний і кримінальний. Перший відділ обійняв відомий цивіліст, знавець іпотечного права – Фелікс Єзьоранський, другий – подвійний доктор права (Гайдельбергу і Школи Головної), професор Валентин Міклашевський, всі інші члени редакції працювали на громадських засадах. Пізніше ці два відділи об'єднав і очолив В. Міклашевський. До складу першої редакції, крім Прокоповича, Флама, Єзьоранського та Міклашевського, увійшли: Олександр Краусхар – адвокат та історик, Конрад Махчинський – речник Сенату, Леопольд Мікульський – асесор суду, Олександр Молденхавер – підпрокуратор (заступник прокурора) при апеляційному суді, Антон Окольський – професор адміністративного права і адвокат при Сенаті, Віктор П'ятковський – підпрокуратор кримінального суду та Роман Вежхлейський – адвокат при Сенаті.

Цікавою була промоція часопису: видавався спеціальний проспект, який представляв і рекламував новий часопис. Перший номер з'явився друком 24 березня (5 квітня) 1873 р. До Першої світової війни редактори подавали нумерацію часопису за григоріанським і юліанським календарем.

У 1905 році у правничому середовищі розпочалася посила боротьба за розмежування прав адвокатів і юристів та за створення органів адвокатського самоврядування. Тоді цей тижневик був найбільш затребуваним і мав великий наклад. Від початку журнал повинен був дбати про постійних авторів і передплатників.

Так, «Варшавський кур'єр» у 1890 р. (№ 109) зарахував «Варшавську Судову Газету» до видавництв, які з найбільшими потугами мусять собі забезпечити існування і підкреслював дивну апатію до друкованого слова у правників-практиків. За твердженнями адвоката Емілія Вейделя, серед представників правничої професії тільки адвокатура відрізнялася зацікавленістю суспільними процесами, але й її «огорнула байдужість на так звані квестії і погляди теоретичні». Часопис мав також і фінансові труднощі, оскільки потрібно було заробляти на себе, а низький наклад цього не гарантував. Валентин Міклашевський пізніше згадував, що на початках тираж становив майже 1000 екземплярів, в наступні роки й 500 платних примірників, тільки за солідні благодійні внески авторів і працівників в той час можна було втримати часопис на плаву.

«Варшавська Судова Газета» з невеликою перервою під час Першої світової війни виходила до 1939 р. У цілому цей часопис був трактований у певному сенсі як журнал адвокатури, оскільки за кілька десятиріч його видання, до вибуху Другої світової війни, редакторами і співпрацівниками часопису були знані адвокати. Наприклад, відомий представник адвокатської спільноти Генріх Коніц керував газетою близько 37 років. Власне, редакція була під патронатом адвокатської організації і на неї опиралася Каса (фонд – *I. B.*) Допомоги Адвокатів.

У 1870–1901 рр. виходив, щоправда з різною періодичністю, часопис «Правник», головним редактором якого був адвокат, доктор Ігнатій Чемеринський. У 1876 р. було засновано «Огляд Права і адміністрації», редактором якого був також адвокат, професор Ернест Тілл, а пізніше його син, адвокат, доктор Артур Тіль, наступні редактори: Йосип Мунз і професор Роман Лонгхампс де Берієр. Після відходу у 1905 р. від практики проф. Е. Тілля, редактором «Огляду Права і Адміністрації ім. Е. Тіля» (така назва була від 1926 р.) перестав бути за професійною належністю адвокат і часопис звернув свою увагу на кооперативне життя [14, с. 40]. Від 1936 р. і до 1939 р. часопис виходив щоденно, останні 5 років як орган факультету права Університету Яна Казимира.

Становленню адвокатської преси добре прислужилося львівське середовище адвокатів у 1910 р. У Львові почав виходити часопис «Палестра» (з грец. «адвокатура», попередниці варшавської «Палестри», заснованої у 1924 р.). Його першим редактором був доктор Анзельм Лютвак, однак уже після семи випусків, видавництво журналу було припинено. Цілісна його історія починається від 1924 р., коли видавництво було відновлено варшавськими адвокатами, тому до 1939 р. журнал мав статус органу варшавської столичної адвокатури і був одним із найважливіших часописів періоду Другої Речі Посполитої. Місячнику забезпечив загальнонаціональну повагу широкий галузевий діапазон та високий рівень публікацій. «Палестра» протягом багатьох десятиліть виконувала освітні та інформативні функції, а також у різних галузях права відіграла роль об'єднувача адвокатського середовища. У міжвоєнний період редакція журналу боронила і відстоювала національну самоідентичність, оперту на традиціях і спільності у виконанні завдань адвокатури. Статті адвокатів того часу пронизані почуттям відповідальності за долю Батьківщини в цілому та адвокатської спільноти зокрема [3, с. 90].

Після війни у 1956 р. редакцією було отримано дозвіл на видавництво спочатку «Бюлетню Найвищої ради адвокатів», а вже від 1957 р. на видання часопису «Палестра». Від того часу головними редакторами часопису були: Стані-

лав Янчевський (1957–1964), Павло Асланович (1965–1971), Здзіслав Кжемінський (1972), Владислав Поцієй (1973–1974), Зигмунд Скочек (1975–1986), Едуард Мазур (1987–1989), Чеслав Яворський (1989–1992) і Станіслав Мікке (1993–2010, загинув в авіакатастрофі під Смоленськом).

Загалом, на думку історика польської адвокатури Адама Редзика, саме львівські часописи відіграли важливу роль у розвитку польської правничої науки. Більшість з них були засновані і редаговані адвокатами. Так, у 1913 р. вийшов перший номер, виданий Союзом польських адвокатів – «Часопис Адвокатів Польських», який виходив до 1939 р. Його редактором до 1935 р. був адвокат, доктор Антон Дзедзілевич, після його смерті редактором став також адвокат, доктор Брунон Блуменфельд. Також в цей час засновано нове видання у Познані під назвою «Дії західних воеводств», а в Кракові у 1913 р. з'явився «Огляд адвокатів» та «Голос захисника». У 1926 р. друкувався «Голос Права», який виходив до 1939 р. і його редактором також був невтомно працюючий адвокат Анзельм Лютвак.

У міжвоєнний період у Львові видавався «Голос права», «Правник», «Огляд судовий і адміністраційний», «Огляд права і адміністрації», «Правничі вісті» – Познань-Катовіце, а від 1933 року почала виходити «Нова Палестра», редактором якої до 1939 р. був адвокат Леон Наґела. Політично часопис був пов'язаний із народовецьким середовищем і знаходився у певній опозиції до «Голосу Права». Перший номер цього журналу вийшов у січні 1933 р. і викликав багато суперечок та протестів серед адвокатів львівської палати.

Слід підкреслити, що українські адвокати також публікувалися у польській правничій періодиці, зокрема Л. Ганкевич, В. Старосольський, М. Глушкевич. Останні були у 1933 р. членами редколегії «Нової Палестри» [12, с. 98]. Цікаво, що такими польськими правничими часописами, як «Голос судівництва», «Голос адвокатів» у 30-их рр. ХХ ст. порушувалися питання про гідний статус жінок в адвокатурі [10, с. 158].

У цей час свої звіти адвокати публікували в «Правнику», «Огляді права і адміністрації», «Палестрі», а також в «Голосі Права», який неофіційно називали органом адвокатської палати. Єдиним «неадвокатським» правничим часописом у міжвоєнний період у Львові був заснований у 1927 р. «Часопис суддівський», редактором якого був суддя Костянтин Лішке, пізніше – суддя, доктор Альфред Ланевський.

На окрему увагу заслуговує правнича періодика східних польських земель. Правниче середовище на переломі 20–30-х років ХХ ст. виступило з пропозицією започаткування щомісячного періодичного видання, який би давав загальний огляд публікацій у галузі права на території східних земель [15, с. 42]. Так, у Вільні став виходити друком «Віленський правничий щорічник», який видавало Правниче товариство ім. Ігнатія Даниловича при юридичному факультеті місцевого університету. Часопис зареєстровано 10 травня 1927 р. Крім видавничого комітету, було утворено редакційний комітет, склад якого щороку коригувався, але завжди у редакційній колегії було солідне представництво правників, здебільшого адвокатів, Вільна (нині Вільнюс – *l. V.*).

У передмові до першого випуску часопису від 1 лютого 1930 р. редакція чітко окреслила мету і завдання нового періодичного видання і апелювала до правничого середовища про фінансову підтримку, оскільки часопис, як і багато інших правничих журналів того часу, відчував брак фінансів. Зміст часопису становили: статті, спеціалізовані юридичні тексти, посмертні спогади про відомих правників і адвокатів. Також огляди цивільних і кримінальних справ; законодав-

ства, часописи та хроніки, найновіші правничі бібліографії, розпорядження Палати адвокатів Вільна, іпотечних відділів та Палати Верховного суду. Протягом 6 років часопис виходив без перерви.

Серед українських правничих часописів у Східній Галичині варто згадати перше видання юридичного спрямування, яке було засноване 1 квітня 1889 року у Львові і отримало назву «Часопись правнича». Журнал виходив завдяки ініціативі та зусиллями молодих українських адвокатів – Костя Левицького, Степана Федака, Антона Горбачевського, Євгена Олесницького, професора Львівського університету, доктора права Олександра Огоновського. До 1892 р. містив 16 сторінок, на яких публікували дослідження з історії права, переклади основних законів Австро-Угорської монархії українською мовою, а також вдосконалювали українську юридичну термінологію.

З 1892 р. журнал «Часопись правнича» почав виходити 1 раз у квартал вже як друкований орган історико-філософської секції НТШ та з доповненням у назві: «Часопись правнича. Видавництво Наукового товариства імені Шевченка» (упорядник Кость Левицький) [4, с. 11]. Завдяки цьому журнал розширив діапазон публікацій і в результаті містив дослідження в галузі права і економіки, що знайшло своє відображення у його назві. У третьому випуску «Часописі Правничої і економічної» за 1900 р. з'явився підзаголовок «Розвідки правничі секції історично-філософської НТШ». Матеріали журналу публікувалися у таких рубриках: «Практика судова», «Бібліографія», «Наукова хроніка», «Із судейської практики», «Замітки літературні». Остання рубрика в свою чергу поділялася на розділи: «Історія і філософія права», «Право економічне», «Право приватне», «Право карне і процес карний».

Протягом двох десятирічків років «Часопись правнича» відіграв роль головного рупору українських юристів і не тільки пропагував правові знання рідною мовою, а й певною мірою відображав стан національно-культурного й політичного життя українства. «Часопись правнича і економічна» виходив до 1908 р. Через фінансові труднощі журнал припинив своє існування [4, с. 12].

Після тривалої перерви у видавництві української правничої преси у жовтні 1927 р. вийшов друком «Бюлетень Союзу Українських Адвокатів», редактором якого став Лев Ганкевич [6, с. 1–2]. Хоча опубліковано було всього два номери із статистичними даними відомостей про українських адвокатів, однак бюлетень став предтечею професійного правничого часопису «Життя і Право».

Важливу роль у юридичній видавничій справі відіграла громадська організація «Союз українських адвокатів» у Львові, яка започаткувала друк окремого часопису під назвою «Життя і Право». Рішення про його видання було прийнято на засіданні правління Союзу українських адвокатів 7 квітня 1928 р., а як окреме видання зареєстровано у Львівському воєводстві 8 червня 1928 р [7, с. 3]. Головним редактором журналу став відомий адвокат і політик Кость Левицький, який у вступному слові видання наголосив на потребі цілої правничої спільноти виходу у світ такого часопису. Цей правничий друкований орган розцінювався «як знамя культури і оборони прав нації» [9, с. 1]. В обґрунтуванні і актуальності його видання зазначалося, що «Програмою нашого видавництва є: дати спромуго українським правникам всіх станів вироблювати свої сили наукові та їх досліди правничого змісту подавати теоретикові і практичному правникові для поглиблення фахового знання». Отже, часопис був сво-

єрідним форумом і площадкою для обговорення актуальних проблем адвокатів та правників, поєднанням теоретичних питань із практичними напрацюваннями. До складу першої редакційної колегії часопису входили: К. Левицький, В. Старосольський, М. Глушкевич, О. Надрага, Р. Домбчевський. Редколегію з часом поповнили Є. Давидяк, М. Каратницький, Я. Левицький, Р. Перфецький, А. Рак. Відповідальним редактором був К. Левицький.

Від травня 1929 р. картальник випускався як спільний орган Союзу Українських Адвокатів і Товариства Українських Правників під назвою «Вісник теорії і практики». У цілому «Життя і Право» виходив від липня 1928 р. до червня 1939 р., за цей час вийшло 43 номери. На шпальтах журналу публікувалися огляди судів і нотаріату; висвітлювалися нові розробки з різних галузей права, зокрема звичаєвого, цивільного, кримінального, сімейного, авторського, фінансового, земельного, порівняльного, процесуального та міжнародного; окремі статті стосувалися історії держави і права, теорії та філософії права; аналізувалося становище української мови в судах. У певних рубриках публікації торкалися проблем тогочасного кооперативного і економічного напрямку, значна увага приділялася питанням організації адвокатського самоврядування та діяльності адвокатури в цілому. Усі ці публікації структурувалися у такі рубрики, як: «Вступні статті», «Розправи» (наукові публікації, рецензії), «Критичні огляди», «Станова організація», «Бібліографічні записки», «З життя наших установ», «Привіти», «З наших організацій», «Перегляд законів», «З сучасного життя», «З життя нашої адвокатури», «Всячина», «З листів до редакції», «Правничий словарець». Назви і змістовне наповнення рубрик часто змінювалося, від чого журнал ставав ще цікавішим.

Популярний часопис був цікавим ще й тому, що авторами публікацій були відомі адвокати, правники, політики, наковці того часу, зокрема: Кость Левицький, Лев Ганкевич, Олександр Надрага, Юрій Заяц, Михайло Волошин, Мар'ян Глушкевич, Володимир Старосольський, Ярослав Левицький, Ярослав Падох, Станіслав Дністрянський. Практикуючими адвокатами і лідерами адвокатського самоврядування у статтях порушувалися питання стратегічних завдань тогочасної адвокатури; проблеми взаємовпливів і місця адвоката у системі суспільство – нація – держава; висвітлювалася морально-етична складова адвокатської професії, особлива увага відводилася адвокатській етиці. Проте, попри саможертвону активність редакції, все ж відчувався брак кваліфікованих журналістів та фінансів на видання журналу, тому він виходив один раз на квартал і його меценатами були самі адвокати. З початком Другої світової війни видання журналу було припинено [1, с. 70–74].

Ще одним правничим журналом, який виходив друком у 1925–1929 рр., був «Збірник Правничої комісії при історично-філософській секції Наукового товариства ім. Т. Шевченка». Його редактором був професор Львівського університету В. Вергановський. І хоча світ побачило всього три випуски «Збірника», тут опубліковано низку цікавих праць авторства Р. Лашенка, Р. Ковшевича, Л. Давидовського. Однак, через фінансові труднощі «Збірник» більше не видавався [2, с. 50–54].

Варто зазначити, що десятирічний ювілей з часу свого заснування «Союзу українських адвокатів» відзначив випуском у 1934 р. Ювілейного Альманаху СУА. У виданні такі відомі автори і вчені, як Дністрянський С., Старосольський В., Ганкевич Л., Домбчевський Р. характеризували проблеми тогочасної адвокатури в цілому та «Союзу українських адвокатів», як орга-

нізації, зокрема, висвітлювали становище і статус української мови та правничої термінології у тих країнах, в складі яких на той час перебували українські землі [5, с. 38–73].

Таким чином, започаткування професійної правничої періодики і преси мало важливе значення як для становлення і розвитку юридичної, зокрема адвокатської, спільноти так і для підвищення правового та культурно-освітнього рівня суспільства в цілому. Незважаючи на те, що видання правничих часописів і газет було здебільшого неприбутковою справою, воно не припинялося і виконувало важливу просвітницько-правову та виховну функції. Кількість і якість публікацій стимулювали авторів підвищувати власний рівень і тим самим створювали конкурентне наукове та інтелектуальне середовище.

У залежності від того, де започатковувалися часописи, можна робити висновки про існування правничих наукових шкіл. Якщо до Першої світової війни на цих територіях лідером була львівська правнича і адвокатська школа, то у 20-их роках ХХ ст. крім Львова, провідними правовими центрами стали й інші міста, а в 30-их роках найбільше правничих часописів було започатковано також у Варшаві, Кракові, Вільні і Познані. У міжвоєнний період виникло кілька правничих журналів, які через фінансові труднощі довелося закрити. Найпотужніші з них виходили до початку Другої світової війни. Знаково, що з проаналізованих вище правничих часописів досі виходить друком журнал «Палестра», який видає Найвища рада адвокатів Польщі. Часопис містить близько двадцяти різноманітних рубрик, публікації характеризуються високим рівнем і якістю матеріалів. В юридичних часописах міжвоєнного періоду, зокрема в українських, цікавим і повчальним для сьогоденних редакторів юридичної преси і періодики може стати досвід структурування матеріалу за рубриками, особливості їхнього змістовного наповнення, ведення юридичної бібліотеки тощо. Зазначимо, що в багатьох аспектах, опубліковані тогочасні матеріали не втратили своєї актуальності і сьогодні та можуть слугувати прикладом як юридичної аналітики, історії і методології, так і суто етичних правил ведення дискусій і полемік, які неординарною спалахували у правничому середовищі.

1. Андрюсяк Т. Часопис «Життя і право» (1928–1939 рр.) і його роль у становленні та розвитку української правничої преси // Українська періодика: Історія і сучасність. – Львів, 1993. – С. 70–74. 2. Андрюсяк Т. Правнича періодика Наукового товариства ім. Шевченка // Українська періодика: Історія і сучасність. – Львів, 1995. – С. 50–54. 3. Василюк І. Б. Польський часопис «Палестра»: історія і сучасність // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації: Матеріали VIII Всеукраїнської наукової конференції. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 188–190. 4. Василюк І. Б. Журнал «Часопись Правнича» – платформа для правотворчих процесів українських юристів у останній чверті ХІХ століття // Проблеми правотворчості очима науковців: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 01–02 листопада 2011 р.). – Одеса: у 2-х частинах. – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права». – Ч. 1. – С. 11–12. 5. Ганкевич Л. Десятиліття Союзу українських Адвокатів // Ювілейний альманах Союзу українських Адвокатів у Львові. – Львів: СУА, 1934. – С. 3. 6. Центральний державний історичний архів України у місті Львові. – Ф. 360, оп. 1, спр. 473. – Арк. 1–5. 7. Державний архів Львівської області. – Ф. 110, оп. 3, спр. 709. – Арк. 3. 8. Крип'якевич І. Історично-філософська секція НТШ під керівництвом Михайла Грушевського у 1894–1913 роках // Вісник АН України. – К., 1992. – № 5. – С. 86. 9. Левицький К. Слово від видавництва // Життя і право. – 1928. – Ч. 1. – С. 1. 10. Лютвак А. Ше про жінок в адвокатурі // «Голос адвокатів». – 1934. – № 7–8. – С. 145–146. 11. Milewski S. Gazeta Sądowa Warszawska. – Palestra. – 2007. – № 1–2. 12. Pempis M. Історія української адвокатури в Польщі: Союз українських адвокатів у Львові – 1923–1940 рр. / М. Петрів // Адвокат. – 2002. – № 4–5. – С. 98–106. 13. Redzik A. Czasopisma prawnicze w Polsce Międzywojennej (1) // Palestra. – 2007. – № 5–6. 14. Redzik A. Z dziejów адвокатуры lwowskiej // Palestra. – 2006. – № 9–10. 15. Redzik A. «Wileński Przegląd Prawniczy» (1930–1939) – forum środowisk prawniczych Ziemi Wschodnich // Palestra. – 2009. – № 7–8.